

Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар:

«Рўза қалқондир. (Рўзадор) фаҳш сўз айтмасин, жоҳиллик ҳам қилмасин. Агар бирор киши у билан уришмоқчи ёки сўкишмоқчи бўлса, икки марта «Мен рўзадорман», десин. Жоним қўлида бўлган Зотга қасамки, рўзадорнинг оғзидан келган ҳид Аллоҳ таолонинг наздида мушкнинг бўйидан яхшироқдир».

Аллоҳ таоло айтади:

«(Бандам) таоми, ичимлиги ва шаҳватини Мени деб тарк қилади. Рўза Мен учундир, унинг мукофотини Ўзим бераман. Бир яхшилик учун унинг ўн баробари бор».

عَهِبَ أُنْعَ، يُرْبِقُ مَلَأَ دِيْعَ سَ أَنْتَ دَحْ، بِيْذِ بِيْ أَنْ نَبَا أَنْتَ دَحْ، سَ أَيِ بِيْ أَنْ نَبَا أَنْتَ دَحْ
لَمْ عُلَّ أَوْ رُوْرُلَا لَوْ قَدْ عَدِيْ مَلْ نَمَ» : [هَلَلَا لَوْ سَرَلَا قَ : لَاقَ هَنَع هَلَلَا يَضَرَّ رَؤِيْرُهُ بِيْ أَنْ عَ
14321 : هَفَحَت - 6057 : هَفَرَط . «بَارَشَوْ هَمَّ عَطَا عَدِيْ أَنْ يَفُ عَجَا حَلَلَا سَيَلَفَ وَ هَب

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам дедилар:

«Ким (рўзадор ҳолда) ёлғон гапиришни ва унга амал қилишни қўймаса, Аллоҳ унинг таоми ва ичимлигини тарк этишига муҳтож эмас».

هَلَّ سَيَلَمَّ مَائِاقَ بَرَوْ عُوْجَلَا اَلْ هَمَّ أَيِ صَنْ مْ هَلَّ سَيَلَمَّ مَائِاقَ بَرَوْ : لَاقَ اَلْ بِيْ بَلَلَا نَعُ هَنْ عَو -
مُ كَأَحَلَا أَوْ دَمَّحَا أَوْ عَجَامُ أَنْ هَاوْرَ : رَهَّ سَلَا اَلْ هَمَّ أَيِ قَنْ نَمَ

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар:

«Баъзи рўзадорлар борки, улар рўзасидан очликдан бошқа нарсага эришмайдилар. Баъзи тунда бедорлар борки, улар бедорликда уйқусизликдан бошқа нарсага эришмайдилар».

Ибн Можа, Аҳмад ва Ҳоким ривоят қилишган.

": لَاقَ مَلَسُو هَيَلَع هَلَلَا يَلَصَ يَبَلَلَا أَنْ يَبَارَبَطَلَاو نَسَحَ دَانَ سَابَ يَنْسَابَ لَاسَلَا يَوْرُو
اهَقْرَخِي مَلَامَ هَنْ جَمَّايَصَلَا

؟اه قرخي م بو :لي ق

"ة بي غ ل او ب ذك ل اب : ل اق

Насоий ва Табаронийдан ривоят қилинган ҳадисда Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Агар тешиб қўйилмаса, рўза қалқондир», дедилар. «У нима билан тешилади?» дейишди. У зот: «Ёлғон ва ғийбат билан», дедилар.

Рўза қаттиқ азобдан сақланишдир. Фақат рўзадор уни ёлғон ёки ғийбат каби гуноҳлар билан «тешиб» қўймаслиги лозим.

- : م لس و ه ل ل ا ل ص - ه ل ل ل ل و س ر ل و م د ي ب ع ن ع

"، ا ت م ا ص د ق ن ي ت ا ر م ا ن ه ه ن ا : ه ل ل ل ل و س ر ا ي : ل ا ق ا ل ج ر ن ا و ، ا ت م ا ص ن ي ت ا ر م ا ن ا
ا م ه د ا : ل ا ق ف د ا ع م ث . ت ك س و ا ، ه ن ع ض ر ع ا ف . ش ط ع ل ل ن م ا ت و م ت ن ا ا ت د ا ك د ق ا م ه ن ا و
ا م ه ا د ح ا ل م لس و ه ل ل ا ل ص ل ا ق ف س ع و ا ح د ق ب ا ي ج ف : ل ا ق . ا ت ا ج ا ف : ل ا ق
ي ر خ ا ل ل ل ا ق م ث . ح د ق ل ل ا ف ص ن ت ا ق ي ت ح ، ا م ح ل و ا د ي د ص و ا م د و ا ا ح ي ق ت ا ق ف . ي ئ ي ق
ل ا ق م ث . ح د ق ل ل ا ت ا ل م ي ت ح ، ه ر ي غ و ط ي ب ع م ح ل و د ي د ص و م د و ح ي ق ن م ت ا ق ف . ي ئ ي ق
ا م ه ا د ح ا ت س ل ج ، ا م ه ل ل ا م ر ح ا م ي ل ع ا ت ر ط ف ا و ، ه ل ل ل ل ح ا م ا م ا ت م ا ص ن ي ت ا ه ن ا
س ا ن ل ل م و ح ل ن ا ل ك ا ي ا ت ل ع ج ف : ي ر خ ا ل ل ي ل ا

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг мавлолари Убайддан ривоят қилинади: «Икки аёл рўза тутди. Бир киши: «Эй Аллоҳнинг Расули! Икки аёл рўза тутган экан, чанқоқдан ўлай дейишяпти», деди. У зот юзларини ўгирдилар [ёки сукут қилдилар]. Бояги одам гапини такрорлаган эди, у зот: «**Уларни чақир**», дедилар. Иккови кириб келишди. Коса [ёки катта коса] келтиришди. У зот соллаллоҳу алайҳи васаллам икковидан бирига «**Қайт қил**», деган эдилар, у ярим коса йиринг [ёки қон-йиринг] ва гўшт қусди. Сўнгра бошқасига ҳам «**Қайт қил**», деган эдилар, у ҳам коса тўла йиринг, қон-йиринг ва янги гўшт ҳамда бошқа нарсаларни қусди. У зот шундай дедилар: «**Бу иккови Аллоҳ ҳалол қилган нарсадан рўза тутиб, ўзларига ҳаром қилинган нарсани ейишган. Бири бошқасининг ёнига ўтириб, иккови одамларнинг гўштини ея бошлашган**».

وَأَمَلَسُكُمْ بَتَعَيِّمَ لِمَا دَابَعِ يَفُؤْ صَالًا «: ل ا ق ا ل ا ن ا ي ب ن ل ل ا ن ع ، ا ر ز ي ر ه ي ب ا ن ع
ي م ل ي د ل ا ه ا و ر . «و د و ي

Абу Хурайра розияллоҳу анхудан ривоят қилинади:

Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам дедилар:

Қай бир ваъид оятидан ўтсалар, тўхтар эдилар».

لاق ةلېل تاذم لس و هيلع هللا ىلص ىبنللا عم تي لص : لاق ةفي ذح ن غلب ىتح ىضم م ث عكري تلقف ةئاملل س أر غلب ىتح أرقف ةرقبللا حتت فاف حتت فاف م ث لاق عكري تلقف لاق اهم تخ ىتح ىضم م ث عكري تلقف نيئامللا ءاسنللا ةروس حتت فاف م ث لاق عكري تلقف لاق اهم تخ ىتح نارمع لآ ةروس هوعوكر ناكو لاق ميظعللا يبر ناحبس هوعوكر يف لاقف لاق عكرك م ث لاق اهأرقف يبر ناحبس هودجس يف لاقو هوعوكر لثم هودجس ناكف دجس م ث هم ايق ةلزنمب ةيآب رم اذوا ذوعت بادع اهيف ةيآب رم اذوا لأس ةمحر ةيآب رم اذوا ناكو لاق ىلعألل حبس لج و زع هلل هيزنت اهيف

Хузайфадан ривоят қилинади:

«Бир кеча Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам билан намоз ўқидим. Бақарани бошладилар. Юзинчи оятга келганларида рукуъ қилсалар керак, деб ўйлаган эдим, у зот давом этиб, икки юзгача етдилар. Энди рукуъ қилсалар керак, десам, яна давом этиб, Бақарани тугатдилар. Энди рукуъ қиладилар, деган эдим, Оли Имрон сурасини бошлаб, уни ҳам тугатдилар. Энди рукуъ қиладилар, деган эдим, Нисо сурасини ўқидилар. Кейин рукуъ қилдилар. Рукуъларида **«Субҳаана Роббиял-азийм»**, дедилар. Рукуълари ҳам қиёмларидек бўлди. Сўнгра сажда қилдилар. Саждалари ҳам рукуъларидек бўлди. Саждаларида **«Субҳаана Роббиял-аълаа»**, дедилар. Раҳмат оятидан ўтсалар, дуо қилар (сўрар) эдилар. Азоб оятидан ўтсалар, паноҳ сўрар эдилар. Аллоҳ азза ва жалла покланган оятдан ўтсалар, У Зотга тасбеҳ айтар эдилар».

Умар розияллоҳу анҳу Убай ибн Каъб ва Тамим Дорий розияллоҳу анҳумога Рамазонда намозга (таровеҳга) ўтиб беришни буюрганлар. Ҳар бирлари бир ракатда икки юз оят ўқишарди. Рамазоннинг қиёмидан (яъни таровеҳ намозидан) кечанинг охиригача учдан бири қолганда, шунда ҳам саҳарлик учунгина тарқалиб кетишарди.

Салафи солиҳлар орасида Рамазоннинг қиёмидан, яъни таровеҳ намозида ҳар уч кунда хатм қиладиганлар, ҳар етти кунда хатм қиладиганлар, ҳар ўн кунда хатм қиладиганлар бор эди.

Шофеъий ва Абу Ҳанифа раҳимаҳумаллоҳлар ҳам кўп хатм қилишлари билан машҳур бўлишган. Рамазон кирса, Зухрий: «Бу – Қуръон тиловати ва таом бериш (ифторлик) оиди», дер эдилар.

مُأَيِّصًا " : لَاق ، مَلَسَ وَهِيَ لَعْلَلٌ لَصَّ لَللُّ لُؤُسَرُّ نَأ ، وَرَمَعْنَا لَللُّ دَبَّ عَنَّا
مَاعَطًا لَأُتَعِّنَم ، بَرِّيَ أَمَّا صِلَا : لُؤُقِي ، مَآيَ قَلِّ مَوِيْدَبَّ عَلَلِنَاعَفَشِي نَأْرُقُلَاو
لَللُّ لَبَّ مَوْنَلَأُتَعِّنَم : نَأْرُقُلَا لُؤُقِي وَهِي فَيْنَعْفَشَف ، رَاهَلَبَاتَاوَشَلَاو
" نَاعَفَشِي فَلَاق ، هِي فَيْنَعْفَشَف

Абдуллоҳ ибн Амрдан ривоят қилинади:

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар:

**«Рўза ва Қуръон Қиёмат куни бандани шафоат қилади. Рўза айтади:
«Роббим, мен кундузлари унга таом ва шаҳватни ман қилган эдим,
энди мени унга шафоатчи қилгин». Қуръон айтади: «Мен кечалари
уни уйқудан қолдирган эдим, энди мени унга шафоатчи қилгин».
Шунда иккиси ҳам шафоатчи қилинади».**

لُؤُقِي مَلَسَ وَهِيَ لَعْلَلٌ لَصَّ لَللُّ لُؤُسَرُّ نَأْرُقُلَاو مَآيَ قَلِّ مَوِيْدَبَّ عَلَلِنَاعَفَشِي نَأْرُقُلَاو
" نَاعَفَشِي فَلَاق ، هِي فَيْنَعْفَشَف ، رَاهَلَبَاتَاوَشَلَاو

Абу Умома Боҳилий розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг шундай деганларини
эшитдим:

**«Қуръон ўқинглар, чунки у қиёмат куни соҳибига шафоатчи бўлиб
келади».**

Қуръоннинг шафоатига уни ҳақиқий тиловат қилганлар етишади. Ҳақиқий
тиловат эса Қуръоннинг ҳукмларига эргашиш, ҳалол қилган нарсасини
ҳалол билиш, ҳаром қилган нарсасини ҳаром билиш, унинг одоблари ила
хулқланиш, кеча-ю кундуз унинг вожибларини адо қилиш билан бўлади.

Насойининг ривоят қилган ҳадисида айтилишича, Набий соллаллоҳу
алайҳи васалламнинг ҳузурларида саҳобий Шурайх Ҳазромий розияллоҳу
анҳу ҳақида сўз кетган эди, у зот уни «Қуръонни болиш қилиб олмайди»,
дедилар. Бу эса Қуръон болишдек бўлиб қолгунча ҳадеб унинг устида
ухлайвермайди, балки Қуръоннинг амрларини бажариб, ҳаққини адо
этади, ундан ғофил қолмайди, деганидир.

Имом Нававий бир қанча уламоларнинг ҳар етти, олти, беш, тўрт кунда
хатм қилишларини айтганлар. Уларнинг аксарияти ҳар уч кунда Қуръонни
хатм қилганлар.

Имом Бухорий: «Ҳар бир хатмдан кейин мустажоб дуо бор», дер эдилар.

Рамазон ойида тарғиб қилинадиган амаллардан яна бири истиғфор ва таҳлилни кўп айтиш, умуман, Аллоҳ таолони кўп зикр қилишдир.

Табароний ва бошқалар қилган ривоятда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Аллоҳ таолони Рамазонда зикр қилган одам мағфират қилинади, бу ойда Аллоҳ таолодан сўраган одамнинг умиди пучга чиқмайди», деганлар.

Рамазоннинг талаб ва одобларидан яна бири кўп садақа беришдир.

Имом Термизийдан ривоят қилинган марфуъ ҳадисда шундай келтирилади:

يَفِيءُ قَدْرًا لِقَائِهِ لِمَنْ سَأَلَ عَنِ الْوَقْفِ فِي رَمَضَانَ
نَاضِرًا

Набий соллаллоҳу алайҳи васалламдан «Қайси садақа афзал?» деб сўрашди. У зот: «**Рамазондаги садақа**», дедилар.

Ўтган ҳадисда ҳам Рамазон ойи ёрдам ойи, мўминнинг ризқи кўпаядиган ой экани айтиб ўтилди.

Расули акрам соллаллоҳу алайҳи васаллам Рамазонда ниҳоятда сахий бўлиб кетардилар, имом Аҳмаднинг ривоятларида келганидек, нима сўралса, берардилар.

Рамазон ойи мағфират, раҳмат ойи, Аллоҳ таолонинг саховат ойдир. Аллоҳ раҳмли бандаларига раҳм қилади, Раҳмон раҳм қилувчиларга раҳм қилади. Кимки бу ойда Аллоҳ таолонинг бандаларига саховат кўрсатса, Аллоҳ таоло уларга ато бериб, саховат кўрсатади.

Рўзанинг одоб ва тарғиботларидан яна бири саҳарлик қилишдир. Бу иш муборак суннатдир.

هُوَ أَوْرَثَةُ رَبِّ رُوْحِ سَلَامٍ فِي نَفْسِ أَوْرَثَاتِ لِقَائِهِ رُبَّ نَفْسٍ لَمْ تَلِقْهُ إِلَّا بِرُؤْسِهَا
دُوَادِ أَبْأَلِ الْإِثْمِ خَلَا

Анас розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам дедилар: «**Саҳарлик қилинглар, чунки саҳарликда барака бор**».

Бешовларидан фақат имом Абу Довуд ривоят қилмаган.

هه لعل هللا لى لص هللا لوسر لاق : لاق هه ن هللا لى ضر لى ردى س لى ب ن ع
ة عرج مكدح أ عرج ن أ ولو هو عدت الف ؛ ة ك رب هل ك أ روح س ل ا) : م لس و

ن ب ا و دم ح أ ه اور (ن لى س س م ل ا لى ع ن و ل ص لى ه ت ك ل ا ل م و ل ج و ز ع هللا ن إ ف ؛ ء م ن م
ن ا ب ح

Абу Саъид Худрий розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар:

**«Саҳарлик ейиш баракадир, уни тарк қилманглар, бир ҳўплам бўлса
ҳам, сув ичиб олинглар. Аллоҳ азза ва жалла ва У Зотнинг
фаришталари саҳарлик қилувчиларга раҳмат тилаб дуо
қиладилар».**

Саҳарликни имкон қадар (субҳи содиққа ўтказиб юбормаган ҳолда)
кечиктириш, саҳарлик қилишда шошилмаслик мандубдир.

دن س م ل ا «روح س ل ا اور خ أ و ر ط ف ل ا ا و ل ج ع ا م ر ي خ ب ي ت م ا ل ا ز ت ا ل : ل ا ق ا ل ل ي ب ن ل ل ن ع

Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам дедилар:

**«Модомики, ифторни тезлаштириб, саҳарликни кечиктиришар экан,
умматим яхшиликда бўлади».**

«Муснад»да ривоят қилинган.

Шунингдек, рўзанинг одобларидан яна бири қуёш ботиши билан ифторлик
қилишдир.

" : ل ج و ز ع ه ل ل ل ا ق : م ل س و ه ي ل ع ه ل ل ا ل ل ل ا ل ل و س ر ل ا ق : ل ا ق ، ة ز ي ر ه ي ب ن ع
ا ر ط ف م ه ل ج ع ا ل ل ل ي ل ل ي د ا ب ع ب ح ا

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар:

**«Аллоҳ азза ва жалла: «Менга энг маҳбуб бандам - ифторни энг тез
қилганидир», деди».**

Имом Аҳмад ва Термизий ривоятлари.

Рўзанинг одобларидан яна бири ҳўл хурмо билан оғиз очишдир. Топилмаса,
қуруғи билан ҳам очса бўлади. У ҳам топилмаса, сув билан рўза очилади.

يَلَصُّي نَأْلِبَقْرَتَابَطَّرِ عِلْعُ رَطْفِي ۞ هَلَلُ لُؤْسَرَرْنَاكَ : لَأَقِ هِنَعِ هَلَلِ يَضْرَسَنَّا نَع -
دُوَادُ وَبَأُ هَاوَرِ ءَامُ نَمْرَتَاوَسَحِ اسْحُ نَكْتَمَلْ نِفِ تَارْمَتِ عِلْعُ تَابَطَّرُ نَكْتَمَلْ نِفِ
فِي صِلَا يَفْوَتَارْمَتِ عِلْعِ ءَاتَشَلَا يَفُ رَطْفِي ۞ يَبْنَلْنَاكَ : يَذْمَرْتَلَلَوُ . يَذْمَرْتَلَلَوُ
ءَامَلَا عِلْعِ

Анас розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: «Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам намоз ўқишдан олдин бир нечта ҳўл хурмо билан оғиз очар эдилар. Агар ҳўл хурмо бўлмаса, қуруқ хурмо билан очар, у ҳам бўлмаса, бир неча ҳўплам сув ичар эдилар».

Имом Термизийнинг ривоятларида: «Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ёзда ҳўл хурмо, қишда сув билан оғиз очар эдилар», дейилган.

Рўзанинг одобларидан яна бири ифтордан кейин зикр ва дуоларни айтишдир.

تَبَثَّ وُقُورُ عِلَلِ تَلَّتْ بَأُ وُؤْمُ ظَلَا بَهَذ : لَأَقِ رَطْفَا إِذِي ۞ يَبْنَلْنَاكَ : لَأَقِ رَمْعُ نَبَانَع -
يُؤَسِّنَلَاوُ دُوَادُ وَبَأُ هَاوَرُ . هَلَلِ ءَأَشُ نِزْجَالَا

Ибн Умар розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади.

Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ифтор қилсалар, «**Заҳабаз-зомаъу ва баталлатил урууқ, ва сабатал ажру, иншааллоҳ**» («Гуноҳлар кетди, томирлар ҳўлланди, иншааллоҳ, ажр собит бўлди»), дер эдилар.

Имом Абу Довуд ва Насоий ривоят қилишган.

دُوَادُ وَبَأُ هَاوَرُ . تَرَطْفَا كَقَزْرِي عِلْعُ وَتَمُصْ كَلْمُ هَلَلَا : لَأَقِ رَطْفَا إِذِي ۞ يَبْنَلْنَاكَ وَ -
يُنَارَبَّ طَلَاوُ

تَرَطْفَا كَقَزْرِي عِلْعُ وَتَمُصْ كَلْمُ هَلَلَا . هَلَلِ لَمَسَبُ : هُظْفَالَوُ

Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ифтор қилсалар, «**Аллоҳумма, лака сумту ва ъалаа ризқика афторту**» («Аллоҳим, Сен учун рўза тутдим, Сен берган ризқ билан ифтор қилдим»), дер эдилар.

Имом Абу Довуд ва Табароний ривоят қилишган.

Табаронийнинг лафзида: «**Бисмиллаҳ. Аллоҳумма, лака сумту ва ъалаа ризқика афторту**» («Бисмиллаҳ. Аллоҳим, Сен учун рўза тутдим ва

Рўздор таомни кўп еб юбормаслиги, ифторлик ва саҳарлик пайтида турли емакларни аралаштирмаслиги, балки ҳар бир ишда ўртача, мўътадил бўлиши лозим.

بِسْحٍ نَطْبٍ نَمَّ ارشَاءً وَيَمْدًا أَلَمَّ أَمْ " : لَوْ قَيِّ - مَلَسَ وَهِيَ لَعَلَّ لَيْلٍ ص - لَلَّ لَوْ سَرَّ
ثُلُثًا وَءِمْ طَلَّ لُثُلُثًا فَهُسْفَنَ يَمْدًا لَعَلَّ نِإْفٍ هَبْلُصَ نَمَّ قَيِّ تَأْمَيَّ قُلَّ يَمْدًا لَلَّ
سَفَّ نَلَّ لُثُلُثًا وَءِمْ بَأْرَشَلَّ لَلَّ

ه.جام نب او يذمرت ل هاور

Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар:

«Одам боласи учун қаддини тик тутадиган бир неча луқма етарлидир. Бошқа чораси бўлмаса, (ошқозоннинг) учдан бирини таомга, учдан бирини ичимликка, учдан бирини нафасга (ҳавога) ажратсин».

Имом Термизий ва Ибн Можа ривоятлари.

Абдуллоҳ Сирожиддин Ҳусайнийнинг «Рўзанинг одоби, талаблари, фойдалари ва фазилатлари» номли китоби асосида Одинахон Муҳаммад Содиқ таржимаси